

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дпн **Мира Димитрова Цветкова-Арсова**

катедра „Специална педагогика и логопедия“, ФНОИ, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (област на висшето образование 1. Педагогически науки, научна специалност: 1.2 Педагогика (Специална педагогика))

за научните трудове и преподавателската дейност на **доц. дпн Милен Замфиров Замфиров**, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика), обявен от Софийски университет „Св. Климент Охридски“, за нуждите на ФНОИ, катедра „Специална педагогика и логопедия“ в ДВ, бр. 48 от 26 май 2020 г.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научно жури, съгласно Заповед на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ № РД 38 – 274 / 10.07.2020 г.

1. Представяне на кандидата.

Милен Замфиров е щатен доцент в катедра „Специална педагогика и логопедия“ на Факултета по науки за образованието и изкуствата (ФНОИ) на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Освен във ФНОИ, той преподава и в Департамента за информация и усъвършенстване на учители (ДИУУ) към СУ.

Милен Замфиров започва работа в СУ през 2009 г. като старши асистент, впоследствие става главен асистент през 2011 г. и доцент през 2013 г., както е видно от представеното от кандидата CV и от удостоверение № 186, изд. на 20 юли 2020 г. от отдел „Човешки ресурси“ на СУ.

Преди постъпването си в СУ е работил като учител, както и като директор на дневен център за лица с нарушения

Милен Замфиров е завършил специална педагогика в СУ (бакалавърска и магистърска степени по педагогика на деца с невро-соматични заболявания), както и математика и информатика също в СУ. Освен това има бакалавърска степен по физика от ЮЗУ.

Защитил е докторска дисертация (д-р) през 2009 г. по научна специалност 05.07.03. Методика на обучението по физика (ВАК), и докторска дисертация (дпн) по педагогика (специална педагогика) към ВТУ през 2017 г.

През 2019 г. е избран за Декан на ФНОИ. Заема различни други административни длъжности в СУ – ръководител на „Академия за деца“, заместник ръководител на Центъра за подпомагане на чуждестранни студенти от български произход. Участник е в множество работни групи на факултетско и на общоуниверситетско равнище, свързани с акредитационна дейност, оптимизиране работата в СУ посредством единната информационна система, създаване на образователен център „Академия за деца“ към СУ, определяне правила за постдокторантури, създаване на докторантското училище към ФНОИ (тогава все още ФНПП) и мн. др. Член е на социално-битовата комисия към СУ. Координатор е на докторантското училище към ФНОИ.

От всичко гореизложено, ясно се вижда и прави добро впечатление последователното научно, академично и административно израстване и ангажираност на Милен Замфиров в СУ „Св. Климент Охридски“ като цяло и във ФНОИ в частност.

2. Описание на представените материали в конкурса.

След внимателно и обстойно запознаване с представените материали от Милен Замфиров за участие в конкурса за „професор“, мога да заявя, че те са съобразени с изискванията на СУ „Св. Кл. Охридски“ и са достатъчно подробно и прецизно организирани. Представени са дипломи, справки, документи, списъци и доказателствен материал по всички 18 изискуеми показатели, които обхващат следните основни области:

- Дипломи за образование и придобити научни степени и академична длъжност;
- Научни трудове за участие в конкурса в пълнота на комплекта;
- Данни за преподавателската дейност;

- Списъци с публикации – общ и за участие в конкурса;
- Справка за покриване на минималните национални изисквания;
- Резюмета на публикациите за участие в конкурса;
- Справки за цитирания;
- Справка за оригиналните научни приноси;
- Справка за научните публикации, участия в проекти, комисии и научни ръководства генерирана от системата „Авторите“ и пр.

В забележка към Заявлението за допускане до конкурса е отбелязано, че не се изисква представяне на медицинско свидетелство, удостоверяващо психичното и физическото здраве, и свидетелство за съдимост, ако кандидатът е на трудов договор в СУ „Св. Климент Охридски – съответно тези два документа не са включени в комплекта.

Тук откривам малко несъответствие в справката за покриване на минималните изисквания. Аз откривам 50 точки по показатели от група А, 100 в група Б, 200 в група В, 285 в група Г, 225 в група Д и 410 точки в група Е. Въпреки тази дребна техническа неточност, е налице пълно покриване по всички изискуеми показатели и дори надхвърляне по някои.

3. Обща преценка на научните трудове на Милен Замфиров, представени за участие в конкурса.

Милен Замфиров участва в конкурса с 13 публикации, като 3 от тях са монографии и 10 научни статии от периода 2017 – 2020 година. От последните, 4 статии са на английски език, а 5 са в съавторство, основно с докторанти. Тоест от представените публикации, 8 са самостоятелни и 5 са в съавторство.

Публикациите, с които кандидатът участва в конкурса, демонстрират част от областите на научни интереси на Милен Замфиров в сферата на специалната педагогика и приобщаващото образование. Текстовете не са включени в предшестващи конкурси за придобиване на научната степен „доктор на педагогическите науки“ и академичната длъжност „доцент“.

4. Оценка на монографичните трудове и на останалите публикации, представени за участие в конкурса за „професор“ от Милен Замфиров.

От представените трудове ще се спра първо на трите монографии, а именно:

- Прилагане класическия подход на Жан Пиаже в българското приобщаващо образование. София, 2019. 160 стр., ISBN 978-619-91067-3-0, COBISS.BG-ID – 1291175140
- Теория и методика на обучението по компютърно моделиране и информационни технологии при ученици със специални образователни потребности, 2019, София. 156 стр. ISBN – 978-619-91067-2-3, COBISS.BG-ID – 1292592100
- Информационни и комуникационни технологии в обучението и работа в дигитална среда за ученици със СОП. университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2019, София. 176 стр., ISBN 978-954-07-4696-8, COBISS.BG-ID -1290809060.

Оценявам особено високо третата монография – *„Информационни и комуникационни технологии в обучението и работа в дигитална среда за ученици със СОП“*, която е издание университетско издателство „Св. Климент Охридски“ от 2019 г. В нея Милен Замфиров прави много добър и задълбочен обзор на нормативната база, на специализираните технологии, разглежда, включително в йерархичен план, познавателните умения и характеристики на ученици със специални образователни потребности (СОП) по отношение на обучението си по математика и информационни технологии. В тази част са открити познавателните характеристики на няколко групи деца със СОП – с нарушено зрение, увреден слух, умствена изостаналост. Тук се посочват и етапите на когнитивно развитие по Пиаже, които са обект и на немалко от другите публикации на Милен Замфиров. Втората част на монографията представя едно мащабно изследване, в което са обхванати общо 1053 ученици от различни учебни заведения в страната, сред които: болнично училище, специално училище за деца с увреден слух, бившото вече шесто помощно училище, ученици-билингви от основно училище и ученици от средно общообразователно училище. В допълнение е сформирани контингент от 1707 ученици, за които са налице данни от външни оценявания по математика и човекът и природата. Подробно и задълбочено са описани подготвителните етапи по въвеждането

на специализирания софтуер за обучение на ученици със СОП. Статистическият анализ на данните и резултатите от външното оценяване и внедрения авторов софтуер са прецизни и обстойни и доказват ползата и позитивното въздействие на софтуера върху постиженията на учениците със СОП.

Монографията *„Теория и методика на обучението по компютърно моделиране и информационни технологии при ученици със специални образователни потребности“*, също отпечатана през 2019 е с непосочено издателство или печатница. В нея в първата част вниманието първоначално се спира върху различни визуални и други езици за програмирани, подходящи за ученици със СОП. Втората част разглежда и описва няколко авторски софтуерни продукта, които са посочени и в първата монография, сред които *„Смятането лесно“*, *„Учи с мишка“* и др. Втората част представя резултати от експеримент за взаимовръзката между авторов софтуер и резултатите във външното оценяване, като участници в изследването са 34 ученици от бившото шесто помощно училище в София, разделени в две групи – контролна и експериментална. Монографията би спечелила, ако изследването бе по-детайлно описано и анализът към него бе по-обхватен, а не само в рамките на 7 страници.

Последната монография за участие в конкурса е озаглавена *„Прилагане класическия подход на Жан Пиаже в българското приобщаващо образование“*, като тя е излязла от печат през 2019 г. от непосочено издателство или печатница. В нея Милен Замфиров разглежда детайлно стадиалната класификация на Пиаже за етапите в детското развитие и описва немалък брой от задачите на Пиаже, което отчитам като едно преоткриване и обръщане на вниманието отново към творчеството на Пиаже и етапите в когнитивното развитие, които той очертава, която класификация, въпреки известни критики към нея, остава актуална във времето и към която се придържам и аз. Втората част на монографията докладва за два експеримента, като в първия са обхванати 78 ученици от гимназиална степен без СОП, а във втория са включени 56 ученици с умствена изостаналост, слухови нарушения, езиково-говорни нарушения и няколко ученици без СОП като малка контролна група. С тях са използвани различни задачи (феномени) на Пиаже, които са интересно замислени и добре осъществени. Единствената ми препоръка тук е, че към двата извършени експеримента би могло да се предложи по-обстояен и задълбочен анализ.

Съответно, останалата част от публикациите, с които Милен Замфиров участва в конкурса, са следните 10 статии :

- Application of Jean Piaget’s cognition development tasks on students With Special Educational Needs. European Journal of Special Education Research ISSN: 2501 – 242, Volume 5, Issue 2, 2019 doi 10.5281/zenodo.3556948;
- Образователна политика при класическия подход на Жан Пиаже в българското приобщаващо образование. сп. Стратегии на образователната и научната политика. Книжка 1, 2020 г.;
- Тенденции в класификацията на лица с умствена изостаналост. сп. Професионално образование. кн. 1, 2020 г.;
- Съотнасяне изпълненията на задачите за когнитивно развитие на Жан Пиаже с показателя за умствена възраст Бине-Търман при ученици със специални образователни потребности. сп. Педагогика, кн. 6, 2019 г.;
- Using Concept Maps to Teach Dyslexic Students Science: The Educators’ Approach. Open Journal for Educational Research, 2017, 1(2) (Vlachos, T. and M. Zamfirov);
- Special Needs Teachers’ Perceptions on the Educational Digital Game the “Four Forces”. Open Journal for Educational Research, 2017, 1(2) (K. Mourelatou and M. Zamfirov);
- Special Needs Teachers’ Perceptions on the Psychometric Test. Open Journal for Educational Research, 2017, 1(2) (Kleio Mourelatou and M. Zamfirov);
- Прилагане на услуга за професионална ориентация и реализация на лица с увреждания в Република Кипър. Професионално образование, Volume 19, Number 5, 2017 (Замфиров, М. и М. Хараламбус);
- Неформални методи в обучението на ученици в република Кипър. Сп. Педагогика, бр. 1, 2018 (Замфиров, М. и Й. Леонтиу);
- Методологичен подход за откриване на талантливи ученици по природни науки чрез феномените на Жан Пиаже и теста за интелигентност на Бине-Терман. Chemistry: Bulgarian Journal of Science Education. Природните науки в образованието Volume 28, Number 3, 2019 г.

Първата, втората, четвъртата и последната статии от списъка могат да бъдат разгледани тематично заедно. Това са статии с № 6, 7, 9 и 15 в електронния вариант на папката с приложени публикации. Първата е озаглавена „*Application of Jean Piaget’s*

cognition development tasks on students With Special Educational Needs“ и е публикувана в списание *European Journal of Special Education Research*, в брой 2 от 2019 г., втората е „*Образователна политика при класическия подход на Жан Пиаже в българското приобщаващо образование*“, като е отпечатана в списание „*Стратегии на образователната и научната политика*“ в бр. 1 от 2020 г. Четвъртата статия от списъка е „*Съотнасяне изпълненията на задачите за когнитивно развитие на Жан Пиаже с показателя за умствена възраст Бине-Търман при ученици със специални образователни потребности*“ и е отпечатана в списание *Педагогика*, брой 6 от 2019 г., а последната е „*Методологичен подход за откриване на талантливи ученици по природни науки чрез феномените на Жан Пиаже и теста за интелигентност на Бине-Терман*“ и е отпечатана в списание *Chemistry: Bulgarian Journal of Science Education. Природните науки в образованието*, брой 3 от 2019 г. И четирите статии засягат различни аспекти от творчеството на Жан Пиаже, като в първата се изследва приложението на различни когнитивни задачи по отношение на 56 ученици с различни нарушения, като този изследователски контингент може би е същия като в първата монография. Тази статия е с изследователски характер. Втората статия също е с изследователски характер, като тя в голяма степен използва данните от първата и също докладва за експеримент, по всяка вероятност същият експеримент, с включени 56 ученици с разнообразни нарушения. Намирам известно сходство в съдържанието им. Четвъртата статия от списъка е с теоретична насоченост и прави опит да съпостави и установи корелации между когнитивните задачи на Пиаже, като се взима една задача за пример (запазване на обема), с теста за интелигентност на Бине-Терман. Отчитам като положителна тенденция и приветствам опита на автора за привличане на вниманието към класическия тест за интелигентност на Бине-Терман, който в последните години според мен е донякъде пренебрегван за сметка на станалия популярен тест на Уекслър (Векслер) и който тест е много подходящ и лесен за прилагане. Последната статия от тази група се спира на въпроса за откриване на ученици с изяви способности в природните науки чрез използване на когнитивните задачи на Пиаже и теста на Бине-Терман. Тя отново е теоретична и в известна степен използва фактологията от предишната статия, но този път с акцент върху откриването

на талантиливи ученици. Във връзка с всички публикации, насочени към творчеството на Ж. Пиаже, бих искала да отправя следния въпрос:

➤ Смята ли кандидатът за подходящо включването на някои от задачите (феномените) на Пиаже в учебните програми, предназначени за ученици със специални образователни потребности (СОП)? Това на практика вече е направено по отношение на някои задачи на Пиаже, които са официално включени в специалната програма по Полезни умения за ученици с нарушено зрение. Удачно ли е това да се разшири и спрямо други групи деца със СОП?

Третата публикация от списъка по-горе е „Тенденции в класификацията на лица с умствена изостаналост“, публикувана в списание „Професионално образование“, бр. 1 от 2020 г. Тази статия предлага един подробен, задълбочен и увлекателен преглед на възникването и развитието на международната класификация на болестите и опитите за системно класифициране и групиране на различните болести и състояния с акцент върху интелектуалната недостатъчност. Описват се различните ревизии на МКБ и новостите във всяка от тях, включително и последната 11-та ревизия. Статията е с теоретична насоченост.

Петата статия е в съавторство с докторант Т. Влахос и с наименование „Using Concept Maps to Teach Dyslexic Students Science: The Educators' Approach“ в Open Journal for Educational Research, бр. 1(2) от 2017 г. Това е статия с изследователски характер. Тя започва с дефиниране на дислексията и с описание на характеристиките ѝ и затрудненията, които учениците с дислексия срещат. По-нататък се описват представните/понятийни карти (concept maps), тяхната поява и същност. Акцент се поставя върху използването им при обучението на ученици с дислексия по химия, биология, физика и други точни науки. Предлагат се конкретни примери за оформянето на представни/понятийни карти. Статията продължава с описанието на експериментално анкетно проучване сред 97 учители относно използването на представни/понятийни карти при ученици с дислексия. Анализът е обстоен и детайлен.

Следващите две статии са в съавторство с докторант Клео Мурелату и са със заглавия „Special Needs Teachers' Perceptions on the Educational Digital Game the “Four Forces”“, отпечатана в Open Journal for Educational Research през 2017 г., а другата е „Special Needs Teachers' Perceptions on the Psychometric Test“ отново в Open Journal for

Educational Research в същия брой и същата година като първата статия – 2017 г. Първата статия е изследователска и в нея се проучва мнението на 70 специални педагози за приложението на образователната дигитална игра Four Forces, като очакванията са чрез нея да се намалят затрудненията, които ученици с интелектуална недостатъчност традиционно срещат в обучението си по математика и в паметовите си функции и вниманието си в часовете по математика. Резултатите и анализът към тях потвърждават издигнатата хипотеза, че конкретната образователна дигитална игра според учителите ще спомогне в обучението по математика. Втората статия също е изследователска, като в нея се проверява мнението отново на 70 специални педагози (възможно е да е използвана същата изследователска извадка, както в първата статия), но този път относно прилагането на психометричен тест, целящ откриването на интелектуална недостатъчност в гимназиална възраст по отношение на ученици на възраст 13-17 години. Резултатите потвърждават позитивното мнение на учителите за това, че тестът е подходящ за по-късно откриване на интелектуални проблеми и дефицити у ученици в гимназиална възраст.

Осмата и деветата статия са отново в съавторство – първата с докторант Михайлца Хараламбус, а втората с докторант Георгиос (Йоргос) Леонтиу, като първата е озаглавена „Прилагане на услуга за професионална ориентация и реализация на лица с увреждания в Република Кипър“ в списание „Професионално образование“, бр. 5 от 2017 г., а втората носи заглавието „Неформални методи в обучението на ученици в република Кипър“ и е публикувана в списание „Педагогика“, бр. 1 от 2018 г. Обединявам ги като разглеждане, тъй като и двете засягат различни аспекти на кипърската образователна система. Първата статия е с теоретична насоченост и представя интересна, тримодулна услуга, прилагана в Република Кипър, свързана с намирането на работа на младежи и лица с увреждания, наречена „Преходна служба/услуга“ (Transition Service). Тя е детайлно описана по отношение на възникването и развитието си, както и във връзка с целите си и етапите на осъществяването ѝ. Втората статия описва театъра, спорта, музиката, изкуството, екологичното образование, фотографията и прилагането на помощни технически средства в класната стая като неформални методи на обучение в Република Кипър. Посочва се ролята и значението на всеки един от тези методи в училищния процес. Тази статия също е с теоретичен характер.

В електронния набор от документи, в папката с публикациите за участие в конкурса, е поместена и брайловата книга (отделни страници от нея), озаглавена „Обучение на ученици със зрителни затруднения по математика“. Тъй като тя не е включена в списъка с публикации за участие в конкурса, изготвен от кандидата, няма да предложи по-детайлното ѝ рецензиране тук. Все пак ще спомена, че това е книга изцяло написана на брайлово писмо в двустранен формат, и като такава е адресирана предимно към самите незрящи като читателска аудитория, което е интересно и оригинално решение.

5. Приноси и цитирания.

Приносите, които Милен Замфиров извежда за своите научни трудове и публикации, са представени в авторова справка. Той обособява собствените си оригинални научни приноси в три основни сфери: предложен, апробиран и внедрен нов подход за идентифициране на ученици със СОП и талантиливи ученици; информационни технологии при ученици със СОП и прилагане на неформални методи в обучението на деца и възрастни с нарушения. Изразявам съгласие с така изведените от кандидата приноси моменти.

Що се отнася до цитиранията на кандидата, данни за тях са представени в два документа – справка от университетската библиотека на СУ, и приложение към тази справка с конкретните цитирани научни трудове на Милен Замфиров и местата, където те са цитирани. Съгласно тези два документа е видно доброто и представително цитиране на Милен Замфиров както в национални, така и в международни бази данни, от отделни изследователи и пр. Налице е h-index: 1 в Web of Science Clarivate и h-index: 2 в Scopus ELSEVIER.

6. Преподавателска и проектна дейност, научни ръководства.

Относно преподавателската дейност на Милен Замфиров, представената справка за учебна заетост, изготвена от отдел „Образователни дейности“ на СУ показва, че кандидатът има нужната учебна натовареност и дори я надхвърля многократно в последните 5 години, като за учебната 2014/2015 г. тя е била 1407,5 ч., за учебната

2015/2016 – 2555,2 ч., за учебната 2016/2017 – 1802,1 ч. , за учебната 2017/2018 – 1265,8 ч. и за учебната 2018/2019 г. – 760,8 ч. Няма посочени данни за учебната 2019/2020 г. Към преподавателската дейност следва да се споменат и приложените пет учебни програми, разработени от Милен Замфиров, които обхващат пет различни дисциплини, по които той преподава, сред тях: Информационни и комуникационни технологии в обучението и работа в дигитална среда; Методика на обучението по математика при ученици със СОП; Методика на обучението по природни науки и екология за ученици със СОП. Отново моите лични наблюдения са за това, че доц. Замфиров е лектор по повече учебни дисциплини, за които сигурно е разработил учебни програми, които по всяка вероятност не са включени в комплекта материали.

От справката, генерирана от системата „Авторите“, е видно, че Милен Замфиров има трима успешно защитили докторанти. Пак там са посочени 12 ръководства на дипломни работи. И двете стойности по мои лични наблюдения в годините са ниски. По всяка вероятност в системата „Авторите“ не са отразени всички научни ръководства на докторанти и дипломанти. Това фактически става ясно впоследствие от специалната допълнителна справка с научни ръководства на докторанти, където е отразено и подробно описано научното ръководство на 7 успешно защитили до момента докторанти. Приложени са заповедите за участие на Милен Замфиров в пет научни журита за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ и една заповед за участие в научно жури за избор на доцент, от тях едно е към Тракийския университет, а останалите към СУ. Отново смятам, че този доказателствен материал не отразява в пълнота участията на кандидата в научни журита.

От справката в „Авторите“ е видимо участието на Милен Замфиров в 12 научни проекта, като на два е бил ръководител, а в останалите – член. Един от проектите е изписан на английски език, останалите са на български език. Проектите са доста семпло и лаконично описани и от тях не става ясно по кои оперативни програми са, кои са университетски, национални и пр. Препоръчвам в бъдеще по-подробното отразяване на данни и информация в университетската система „Авторите“. В приложената допълнителна справка за участия в проекти са посочени 9 национални проекта и 2 международни. Констатирам дребно разминаване в двете справки.

Милен Замфиров е рецензент към три международни списания.

Тук ще спомена и депозираните от кандидата грамоти и награди – общо 6 на брой, предимно от ДИУУ към СУ.

7. Заключение:

След като се запознах обстойно и задълбочено с научните трудове, представени за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“, както и с всички други представени документи, и познавайки преподавателската дейност на доц. дпн Милен Замфиров Замфиров, **подкрепям и препоръчвам** на уважаемото жури избора му за „професор“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика) към ФНОИ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

София, 14 септември 2020

Рецензент:

(проф. дпн Мира Цветкова-Арсова)

REVIEW

by Prof. Mira Dimitrova Tzvetkova-Arsova

Department of Special Education and Speech Therapy, Faculty of Educational Studies and the Arts (FNOI), Sofia University "St. Kliment Ohridski" (field of higher education 1. Pedagogical sciences, scientific specialty: 1.2 Pedagogy (Special Education))

for the scientific works and the teaching activity of Assoc. Prof. Milen Zamfirov Zamfirov, presented for participation in a competition for the academic position "Professor" in the professional field 1.2. Pedagogy (Special Education), announced by Sofia University "St. Kliment Ohridski", for the needs of FNOI, Department of Special Education and Speech Therapy in the State Gazette, issue 48 of 26 May 2020

Cause for submitting the review: participation in the scientific jury, according to the Order of the Rector of Sofia University "St. Kliment Ohridski" № RD 38 - 274 / 10.07.2020.

1. Presentation of the candidate.

Milen Zamfirov is a full-time associate professor in the Department of Special Education and Speech Therapy at the Faculty of Educational Studies and the Arts (FNOI) of Sofia University "St. Kliment Ohridski". In addition to FNOI, he teaches at the Department of Information and Teacher Training (DIUU) at Sofia University.

Milen Zamfirov started working at Sofia University in 2009 as a senior assistant, subsequently became head assistant in 2011 and associate professor in 2013, as evidenced by the submitted CV and certificate № 186, ed. on July 20, 2020 by the Human Resources Department of Sofia University.

Prior to joining Sofia University, he worked as a teacher, as well as a director of a day care center for people with disabilities

Milen Zamfirov graduated in special education at Sofia University (bachelor's and master's degrees in education of children with neuro-somatic disabilities), as well as in mathematics and informatics also at Sofia University. He also holds a bachelor degree in physics from the South-Western University.

He defended his doctoral dissertation (PhD) in 2009 in the scientific specialty 05.07.03. Methodology of teaching physics, and doctoral dissertation (Dsc) in pedagogy (special education) at Veliko Tarnovo University in 2017.

In 2019 he was elected Dean of the Faculty of Educational Studies and the Arts (FNOI). He holds various other administrative positions at Sofia University – Head of the Children's Academy, Deputy Head of the Center for Support of Foreign Students of Bulgarian Origin. He is a participant in many working groups on a faculty and on university level, related to accreditation, optimizing the work at Sofia University through the unified information system, establishing an educational center "Academy for Children" at Sofia University, setting rules for postdoctoral studies, establishing a doctoral school at FNOI (then still FNPP) and many others. He is a member of the social-household committee at Sofia University. He is the coordinator of the doctoral school at FNOI.

From all the above, it is clear and makes a good impression the consistent scientific, academic and administrative growth and commitment of Milen Zamfirov at Sofia University "St. Kliment Ohridski" in general and at FNOI in particular.

2. Description of the materials presented in the competition.

After careful and thorough acquaintance with the materials presented by Milen Zamfirov for participation in the competition for "professor", I can say that they comply with the requirements of Sofia University "St. Kliment Ohridski" and are sufficiently detailed and precisely organized. Diplomas, certificates, documents, lists and evidence in all 18 required indicators are presented, covering the following main areas:

- Diplomas for education and acquired scientific degrees and academic positions;

- Scientific papers for participation in the competition in a complete set;
- Data on teaching activity;
- Lists of publications – general and for participation in the competition;
- Information for meeting the minimum national requirements;
- Summaries of publications for participation in the competition;
- References for citations;
- Information on the original scientific contributions;
- Information on scientific publications, participation in projects, commissions and scientific manuals generated by the University electronic system "The Authors" etc.

In a note below in the Application for admission to the competition it is said that the presentation of a medical certificate certifying mental and physical health and a criminal record certificate are not required if the candidate has an employment contract with Sofia University "St. Kliment Ohridski – respectively these two documents are not presented and included in the set.

Here I find a small discrepancy in the report to meet the minimum national requirements. I find 50 points on indicators from group A, 100 in group B, 200 in group B, 285 in group D, 225 in group E and 410 points in group E. Despite this small technical inaccuracy, there is a full coverage on all required indicators and even exceeding on some.

3. General evaluation of the scientific works of Milen Zamfirov, submitted for participation in the competition.

Milen Zamfirov participates in the competition with 13 publications, 3 of which are monographs and 10 scientific articles from the period 2017 - 2020. Of the latter, 4 articles are in English and 5 are co-authored, mainly with PhD students. Of the presented publications, 8 are single-authored and 5 are co-authored.

The publications with which the candidate participates in the competition, demonstrate some of the areas of research interests of Milen Zamfirov in the field of special education and inclusive education. The texts presented here are not included in previous competitions for obtaining the scientific degree "Doctor of Sciences" and for the academic position "Associate Professor".

4. Evaluation of the monographic works and the other publications submitted for participation in the competition for "professor" by Milen Zamfirov.

From the presented works I will focus first on the three monographs:

- Applying the classical approach of Jean Piaget in Bulgarian inclusive education. Sofia, 2019. 160 pages, ISBN 978-619-91067-3-0, COBISS.BG-ID - 1291175140
- Theory and methodology of teaching computer modeling and information technology to students with special educational needs, 2019, Sofia. 156 pages ISBN - 978-619-91067-2-3, COBISS.BG-ID - 1292592100
- Information and communication technologies in teaching and working in a digital environment for students with SEN. University Publishing House "St. Kliment Ohridski ", 2019, Sofia. 176 pages, ISBN 978-954-07-4696-8, COBISS.BG-ID -1290809060.

I especially appreciate and highly evaluate the third monograph – "Information and communication technologies in teaching and working in a digital environment for students with SEN", which is published by the university publishing house "St. Kliment Ohridski" in 2019. Milen Zamfirov makes here a very good and in-depth review of the legislation, of the specialized technologies, considers in a hierarchical plan the cognitive skills and characteristics of students with special educational needs (SEN) in terms of their education in mathematics and in information technology. In this part the cognitive characteristics of several groups of children with SEN are highlighted – with impaired vision, impaired hearing, intellectual disabilities. The stages of cognitive development according to J. Piaget, which are the subject of many other publications of Milen Zamfirov, are also characterized here. The second part of the monograph presents a large-scale study, which covers a total of 1053 students from different schools in the country, including: hospital school, special school for hearing impaired children, the former sixth special school for children with intellectual disabilities, bilingual students from a primary school and students from secondary school. In addition, a sample of 1707 students has been formed, for whom there is data from their external assessments in mathematics and "Man and nature". The preparatory stages for the introduction of the specialized software for training students with SEN are described in detail and in depth. The statistical analysis of the data and the results of the external assessment and the implemented author's software are precise and comprehensive and

prove the usefulness and positive impact of the software on the achievements of the students with SEN.

The second monograph is entitled "Theory and methodology of teaching computer modeling and information technology to students with special educational needs", also published in 2019 by an unnamed publisher or printing house. In its first part, the attention is initially focused on various visual and other programming languages suitable for students with SEN. The second part examines and describes several author's software products, which are mentioned in the first monograph as well, among which "Calculating is easy", "Learn with a mouse" and others. The second part presents the results of an experiment on the relationship between the author's software and the results of the external evaluation, as participants in the study are 34 students from the former sixth special school for children with intellectual disabilities in Sofia, divided into two groups – control and experimental. The monograph would have won if the research part had been described in more detail and the analysis to it was more comprehensive, and not only within 7 pages.

The last monograph for participation in the competition is entitled "Applying the classical approach of Jean Piaget in the Bulgarian inclusive education", and was published in 2019 by an unspecified publisher or printing house. Here Milen Zamfirov examines in detail the classification of Piaget for the stages of child's development and describes a number of Piaget's tasks, which I consider as a rediscovery of Piaget's work and his classification of the stages in cognitive development, which classification, despite some criticism, remains relevant over time and to which I adhere. The second part of the monograph reports on two experiments, the first covering 78 high school students without SEN, and the second included 56 students with intellectual disability, hearing impairments, speech and language disorders and several students without SEN as a small control group. With them, various tasks (phenomena) of Piaget are used, which are interestingly implemented and the whole research is carried out well. My only recommendation here is that a more thorough and in-depth analysis could be offered for the two experiments performed.

Respectively, the rest of the publications with which Milen Zamfirov participates in the competition, are the following 10 articles:

- Application of Jean Piaget’s cognition development tasks on students With Special Educational Needs. European Journal of Special Education Research ISSN: 2501 – 242, Volume 5, Issue 2, 2019 doi 10.5281/zenodo.3556948;
- Educational policy in the classical approach of Jean Piaget in Bulgarian inclusive education. Journal of Educational and Scientific Policy Strategies. issue 1, 2020;
- Trends in the classification of persons with mental retardation. Vocational Education Magazine. issue 1, 2020;
- Correlation of the performance of the tasks for cognitive development of Jean Piaget with the indicator of mental age Binet-Thurman in students with special educational needs. Journal of Pedagogy, issue 6, 2019;
- Using Concept Maps to Teach Dyslexic Students Science: The Educators’ Approach. Open Journal for Educational Research, 2017, 1(2) (Vlachos, T. and M. Zamfirov);
- Special Needs Teachers’ Perceptions on the Educational Digital Game the “Four Forces”. Open Journal for Educational Research, 2017, 1(2) (K. Mourelatou and M. Zamfirov);
- Special Needs Teachers’ Perceptions on the Psychometric Test. Open Journal for Educational Research, 2017, 1(2) (Kleio Mourelatou and M. Zamfirov);
- Implementation of a service for professional orientation and realization of persons with disabilities in the Republic of Cyprus. Vocational Education, Volume 19, Number 5, 2017 (Zamfirov, M. and M. Haralambus);
- Informal teaching methods for students in the Republic of Cyprus. Mr. Pedagogy, no. 1, 2018 (Zamfirov, M. and J. Leontiu);
- A methodological approach to discovering talented science students through Jean Piaget's phenomena and the Binet-Terman intelligence test. Chemistry: Bulgarian Journal of Science Education. Science in Education Volume 28, Number 3, 2019

The first, second, fourth and last articles in the list can be considered and reviewed thematically together. These are articles with № 6, 7, 9 and 15 in the electronic version of the folder with attached publications. The first is entitled "Application of Jean Piaget's cognition tasks on students with Special Educational Needs" and was published in the European Journal of Special Education Research, in issue 2 of 2019, the second is "Educational policy in the classical approach of Jean Piaget in Bulgarian Inclusive Education”, published in the Journal “Strategies

of Educational and Scientific Policy” in issue 1 of 2020. The fourth article in the list is "Correlation of the performance of the tasks for cognitive development of Jean Piaget with the indicator of mental age Binet-Thurman in students with special educational needs" and is published in the Journal “Pedagogy”, issue 6 of 2019, and the latter is "A Methodological Approach for Finding Talented Science Students through Jean Piaget's Phenomena and the Binet-Terman Intelligence Test" and is published in the Journal “Chemistry: Bulgarian Journal of Science Education. Natural Sciences in Education”, Issue 3 of 2019. All four articles address different aspects of Jean Piaget's work, the first examining the application of different cognitive tasks to 56 students with various disabilities, and this research group may be the same as in the first monograph. This article is of a research nature. The second article is also of a research nature, using much of the data from the first and also reporting on an experiment, probably the same experiment, involving 56 students with a variety of disabilities. I find some similarities in their content. The fourth article in the list is theoretical and attempts to compare and establish correlations between Piaget's cognitive tasks, taking as an example one of the tasks (conservation of substance), with the Binet-Terman intelligence test. I consider as a very positive trend and welcome the author's attempt to draw the attention to the classic Binet-Terman intelligence test, which in recent years I think has been somewhat neglected at the expense of the more popular Wechsler test and which test is very suitable and easy to apply. The last article in this group focuses on the question of finding students with outstanding abilities in the natural sciences through the use of Piaget's cognitive tasks and the Binet-Terman test. It is again theoretical and to some extent uses the facts from the previous article, but this time with an emphasis on identifying talented students. In connection with all publications aimed at the work of J. Piaget, I would like to ask the following question:

- Does the candidate consider it appropriate to include some of Piaget's tasks (phenomena) in the curricula for students with special educational needs (SEN)? This has already been done in practice with regard to some of Piaget's tasks, which are officially included in the special program Daily Living skills (in Bulgarian: Useful skills) for visually impaired students. Is it appropriate to extend this to other groups of children with SEN as well?

The third publication from the list above is "Trends in the classification of persons with intellectual disabilities", published in the Journal "Vocational Education", issue 1 of 2020. This

article offers a detailed, in-depth and fascinating overview of the emergence and development of the international classification of diseases and attempts to systematically classify and group the various diseases and conditions with a focus on intellectual disability. The various revisions of the ICD and the innovations in each of them are described, including the last 11th revision. The article has a theoretical focus.

The fifth article is co-authored with the PhD student T. Vlahos and is entitled "Using Concept Maps to Teach Dyslexic Students Science: The Educators' Approach" in the Open Journal for Educational Research, no. 1 (2) of 2017. This is a research article. It begins with defining dyslexia and describing its characteristics and the difficulties that students with dyslexia face. It also describes the concept maps, their appearance and nature. Emphasis is put on their use in teaching students with dyslexia in chemistry, biology, physics and other natural sciences. Specific examples for the design of presentation maps are offered. The article continues with the description of an experimental survey among 97 teachers on the use of concept maps in students with dyslexia. The analysis is thorough and detailed.

The next two articles are co-authored with the PhD student Kleio Murelatou and are entitled „Special Needs Teachers’ Perceptions on the Educational Digital Game the “Four Forces” and „Special Needs Teachers’ Perceptions on the Psychometric Test“, in the Open Journal for Educational Research in one and the same issue and the same - 2017. The first article is a research one and examines the opinion of 70 special educators on the application of the educational digital game Four Forces, as the expectations are that students with intellectual disabilities would decrease their difficulties in mathematics and in its memory and attention functions in the mathematics classes. The results and analysis confirm the hypothesis, that the specific educational digital game would help in teaching mathematics. The second article also has a research nature, as it examines the opinions of 70 special educators (the same research sample is maybe used as in the first article), but this time on the application of a psychometric test designed for the detection of intellectual disability in high school age to students aged 13-17. The results confirm the positive opinion of the teachers that the test is suitable for a late in age detection of intellectual deficiency in high school students.

The eighth and ninth articles are again co-authored – the first with the PhD student Mihailitsa Haralambus, and the second with the PhD student Georgios (Iorgos) Leontiu, the first entitled "Implementation of a service for vocational guidance and realization of persons with

disabilities in the Republic of Cyprus" in the Journal "Professional education", no. 5 of 2017, and the second is entitled "Informal methods in the education of students in the Republic of Cyprus" and was published in the journal "Pedagogy", issue 1 of 2018. I combine their review, as both affect different aspects of the Cypriot educational system. The first article is theoretical and presents an interesting, three-module service applied in the Republic of Cyprus related to finding work and jobs for young people and adults with disabilities, called "Transition Service". It is described in detail in terms of its origin and development, as well as in relation to its goals and stages of implementation. The second article describes theater, sports, music, art, environmental education, photography and the application of technical aids in the classroom as non-formal learning methods in the Republic of Cyprus. The role and importance of each of these methods in the school process is indicated. This article is also theoretical in nature.

In the folder with electronic set of publications for participation in the competition, a Braille book (separate pages from it) is also included, entitled "Education of students with visual impairments in mathematics". As it is not included in the official list of publications for participation in the competition prepared by the candidate, I will not offer a more detailed review here. However, I will mention that this is a book written entirely in Braille in two-sided format, and as such is addressed mainly to the blind and visually impaired themselves as a reading audience, which is an interesting and original idea.

5. Contributions and citations.

The contributions that Milen Zamfirov makes for his scientific works and publications are presented in the author's reference. It identifies its own original scientific contributions in three main areas: proposed, tested and implemented new approach to identifying students with SEN and talented students; information technologies for students with SEN and application of informal methods in the education of children and adults with disabilities. I agree with the contributions outlined by the candidate.

As for the citations of the candidate, data about them is presented in two documents – a reference from the University Library of Sofia University, and an appendix to this reference with the particular citations of Milen Zamfirov. According to these two documents, the good and representative citation of Milen Zamfirov can be seen in both national and international

databases, by individual researchers, etc. There is h-index: 1 in Web of Science Clarivate and h-index: 2 in Scopus ELSEVIER.

6. Teaching and project activity, scientific supervisions.

Regarding the teaching activity of Milen Zamfirov, the presented report prepared by the Department of Educational Activities of Sofia University, shows that the candidate has the necessary teaching load and even exceeds it in the last 5 years: for the academic year 2014/2015 it was 1407.5 academic hours, for the academic year 2015/2016 - 2555.2 academic hours, for the academic year 2016/2017 - 1802.1 academic hours, for the academic year 2017/2018 - 1265.8 academic hours and for the academic year 2018/2019 - 760.8 academic hours. There is no data for the academic year 2019/2020. The five curricula developed by Milen Zamfirov, which cover five different academic disciplines/subjects in which he teaches, should be mentioned in the teaching activity, among them: Information and communication technologies in teaching and working in a digital environment; Methodology of teaching mathematics to students with SEN; Methodology of teaching science and ecology for students with SEN. Again, my personal observations are that Assoc. Prof. Zamfirov is a lecturer in several more academic disciplines, for which he must have developed curricula, which are probably are not included in the set of materials.

From the report generated by the University electronic system "The Authors", it is evident that Milen Zamfirov has three successfully defended doctoral students. Also there are 12 supervisions of diploma theses listed. Both values according to my personal observations over the years are low. Probably not all scientific supervisions of doctoral and graduate students are written in "The Authors" system. This, in fact, became clear later from the additional reference with scientific supervisions of doctoral students, which reflected and described in detail the scientific supervisions of 7 successfully defended doctoral students. The orders for participation of Milen Zamfirov in five scientific juries for awarding the educational and scientific degree "Doctor" and one order for participation in a scientific jury for election of an associate professor are attached, one of them to the Thracian University and the rest to Sofia University. Again, I believe that this evidence does not fully reflect to and covers the candidate's participation in scientific juries.

The reference in the University electronic system "The Authors" shows the participation of Milen Zamfirov in 12 scientific projects, as he was a leader of two, and a member in the others. One of the projects is written in English, the others are in Bulgarian. The projects are quite simply and shortly described and it does not become clear which operational programs the projects were funded by, which were on university level, on a national level etc. I recommend in the future more detailed submission of data and information in the university electronic system "The Authors". The attached additional reference for participation in projects lists 9 national projects and 2 international ones. I find a small discrepancy in the two reports.

Milen Zamfirov is a reviewer in three international Journals.

Here I will also mention the awards submitted by the candidate – a total of 6, mostly from DIUU at Sofia University.

7. Conclusion:

After getting acquainted in detail with the scientific papers submitted for participation in the competition for the academic position of "professor", as well as with all other submitted documents, and knowing the teaching activities of Assoc. Prof. Milen Zamfirov Zamfirov, **I support and recommend** to the esteemed jury awarding him the academic position "professor" in a professional field 1.2. Pedagogy (Special Education) at the Faculty of Educational Studies and the Arts of Sofia University "St. Kliment Ohridski".

Sofia, 14 September 2020

Reviewer:

(Prof. Mira Tzvetkova-Arsova)